

Zeldzame waarneming Donkerbruin-gevederde Groene Specht

Op zondagmorgen 30 mei 2021 heb ik op het grasveldje voor het keukenraam een paar mooie platen kunnen maken van een groene specht mannetje met een volledig tot donkerbruin versleten verenkleed!

Het ook donker gekleurde rood in de baardstreep is net te zien, wat de mannetjes groene spechten (*Picus viridis pluvius*) onderscheidt van de vrouwtjes die een helemaal zwarte baardstreep hebben.

Na 15 jaar groene spechten fotograferen in onze tuin beschouw ik dit toch als een zeer zeldzame waarneming, omdat we dit bij alle doortrekkers en broedvogels in de tuin nog nooit hebben gezien en ook niet in de afgelopen 50 jaar vogeltjes kijken, waarbij er toch aardig wat groene spechten voorbij zijn gekomen in binnen- en buitenland.

Hooguit een vrouwtjes groene specht met wat verfomfaaide veren na de broedtijd en niet meer zo fel glanzend groen, meer matgroen, maar nooit lichtbruin, laat staan donkerbruin, zoals nu bij dit mannetje.

Ons huis ligt nabij natuurgebied de Vloeiweide in de polders van Breda-West en groene spechten van daar komen wekelijks in de tuin om te foerageren op de kleine zwarte miertjes in het grasveld, om voedsel zoeken in de bostuin en het weiland en om te badderen aan de vijverrand.

Ook broed er ieder jaar wel een paartje groene spechten in de tuin met steeds een of twee jongen en zien we veel doortrekkers.

Op strenge vorstperiodes of periodes met veel sneeuw na is de groene specht hier het hele jaar wel te horen en te zien in en rond de Vloeiweide en voor wie het leuk vindt om er eens te wandelen, ook in het nabij gelegen Liesbosch bij Prinsenbeek en in de Pannenhoef tussen Rijsbergen en Zundert.

De meeste vogelboeken en determinatiegidsen vermelden helaas niets over een naar bruinig verkleurend verenkleed bij groene spechten.

In de 'bijbel voor vogeldeterminatie', *The Handbook of British Birds*, staat wel vermeld dat de groene specht regelmatig een versleten verenkleed naar bruin kan hebben door afschuren (dat moet dan zijn door het in en uit nestholtes kruipen) en dat de onderkant flink kan verkleuren door contact met bomen (dat moet dan zijn door het langs boomstammen en takken klimmen)!

Dit staat in Volume II, *Warblers to Owls*, van de herdruk uit 1965 onder Species 235. *The Green Woodpecker* op pagina 280 onder 'Description - adult male'. Voor

het vrouwtje is hier niets over vermeld, maar het is aannemelijk dat de slijtage en verkleuring gelijk is.

De mooie groene en gelige kleuren van de groene spechten komen naar voren uit twee ruiperiodes per jaar.

De kleine 'baltsrui', zo zal ik die maar noemen, loopt van januari tot maart en moet het verenkleed in kleur en kwaliteit wat verfraaien. Even oppoetsen voor de balts en het broedseizoen zullen we maar zeggen.

De grote jaarlijkse volledige rui is een lange zomer en najaarsrui die loopt van juli tot en met november, waardoor de spechten er weer frisgroen en glanzend uit zien.

Dat frisgroen met wat lichtgelig zijn trouwens de perfecte schutkleuren tegen de boomstammen en in de boomkruinen van oude loofbossen waar het zonlicht doorheen valt, net als bij de wielewaal (zeker het vrouwtje), maar ook bij de koolmees of fluitier.

Probeer ze maar eens te vinden in het bewegende gebladerte als je ze hoort roepen of zingen!

In de vogelgids 'Vogels van Europa' van Rob Hume stond in de 7e druk uit 2010 op pagina 228 in het stukje 'Spechten en Draaihals' een foto met in een inzetje 'Vaalgroen' het korte zinnetje ' De Groene Specht oogt in zijn valse verenkleed aan het eind van de zomer eerder bruin dan groen.'.

Die foto met een matgroene, maar nog steeds flink groengekleurde specht, is wat wel herkenbaar is van vrouwtjes na het broeden als ze met de jongen rond scharrelt.

Hoewel het Handbook zelfs zegt dat het vaak voorkomt en ook de vogelgids een foto van een iets matter gekleurde groene specht laat zien, kan ik verkleuring naar vaalbruin of donkerbruin, zoals gezegd, uit 15 jaar groene spechten fotograferen op geen enkele foto laten zien.

De zomer van 2021 moet alleen nog beginnen dus deze gefotografeerde groene specht zit nu al met een maximaal versleten verenkleed als de grote rui pas vanaf juli begint, maar de andere groene spechten die we iedere week wel in de tuin zien zijn fantastisch groen, zonder ook maar een zweempje bruin.

Waar de foto's wel aan doen denken is bruinkleuring van het verenkleed door ijzer, zoals bij broedende kraanvogels die moerasplanten op hun rug gooien tijdens het broeden, waardoor grote delen van de normaal egaal grijze vleugelen en rugveren flink of helemaal naar roestbruin verkleuren.

De zandgrond in en rondom de Vloeiwijde is sterk ijzerhoudend, zo getuigen ook de ontijzeringsinstallaties met zandfilters die de boeren hebben voor de zuivering van hun grondwater dat ze oppompen.

Het ijzerhoudende gele zand zit maar een halve of hele meter diep en als je graaft dan kom je de klompen met ijzerzand (concreties) tegen van geel tot bruin dat je kunt drogen en verpoederen tot verfpigment en dan weet je waar de traditionele gele verfkleur van het Brabants Oker vandaan komt. Zoek voor de aardigheid maar eens op Wikipedia naar Olieverf, Gele oker en Brabants oker.

Vincent van Gogh zou er zomaar in zijn Zundertse periode met wat lijnolie geperst uit vlaszaad wat gele olieverf van gemaakt kunnen hebben om zonnen

en zonnebloemen te schilderen op het schilderslinnen van West-Brabantse vlasvezels.

Het is niet erg waarschijnlijk, maar de gedachte kwam even op dat deze groene specht misschien een vaste badderplek heeft met ijzerrijk water en modder met waterplanten. Bij ons in de tuin aan de vijverrand zien we groene spechten met regelmaat badderen van enkele tellen of minuten tot soms wel tien minuten. De waterkant ligt vaak vol met plantenresten, maar de spechten maken daar gewoon een plekje in om te kunnen badderen.

Bij natuurlijke slijtage van het verenkleed zou je eerder matgroen of misschien vaalbruin verwachten als verkleuring, maar zeker niet naar donkerbruin, zoals bij deze specht.

Badderen in 'roestwater' zou wel een egale verkleuring geven, maar dat lijkt toch wel onwaarschijnlijk en er zouden veren nodig zijn voor chemisch onderzoek om het aan te tonen.

Laten we het houden op een 'tot op de draad versleten' verenkleed, aangezien het verenkleed in perfecte conditie was en helemaal schoon en er dus geen sprake is van vlekvervuiling door mest of olie, zoals we regelmatig kunnen zien bij zwanen, meeuwen of zeevogels.

Al bij al een erg leuke vogelobservatie van deze bijzondere 'bruine specht' in het zondagochtend zonnetje op een van de eerste mooie warme dagen van dit jaar!

Ger Luijten, vogelaar

